Ч. 163 (14.412). Львів, четвер 23. липня 1936. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504-060, 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 229-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перемога повстанців у північній Еспанії.

ПОВСТАНЦІ ЗАНЯЛИ САН СЕБАСТІЯН.

ПАРИЖ, 22. 7. ПАТ. Як подають з Байон, до Сан Себастіяну увійшов повстанчий відділ під командою ген. Молі. Утікачі з людової міліції втекли на пароплаві „Юлія“ до Байон.

ПАРИЖ, 22. 7. ПАТ. Два сторожі губернатора Пампелюни, що приїхали тут учора, оповідають, що повстанці заняли без бою Сан Себастіян. На їхню думку також Сараґоса, Хава, Гіпускоа, Фонторабія, Бурґос та Валлядоліт також у руках повстанців.

БАЙОН, 22. 7. ПАТ. 400 повстнців з Пампелюни під командою полк. де Вілля Нуева зближується до Беґобіє, якого боронять війська людового фронту. Радіостація у Сан Себастіян ще є здається у руках уряду, але місто вже окружене повстанцями.

Вчора в год. 22.30 місто Еібар піддалося повстанцям.

В ЧИЇХ РУКАХ СЕВІЛЯ?

МАДРИД, 22. 7. ПАТ. Повстанці надали з Тетуану радіотелеграму, в якій повідомляють, що їхня концентрація у Севілі триває і що вони бороняться перед урядовими військами.

Мінво внутр. справ переловило цю телеграму і заявляє, що ця вістка неправдива тому, що урядова ескадра перетяла всякий звязок Марока з Еспанією.

МАДРИД, 22. 7. ПАТ. Сильні відділи людової міліції вирушили з Толедо до Альказару, а з Сіюдад Реаль — до Кордови. Повстанці з Бадахоз уступили після 10-годинного бою перед уряд. військами.

МАДРИД, 22. 7. ПАТ. В годині 2.30 над раном барсельонська радіостація оголосила відозву команданта 5. бригади до повстанців зі Сараґот, що погрожує бомбардуванням міста, як повстанці не піддадуться

Змагання за столицю і південні провінції.

ПОВСТАНЧИЙ КОМУНІКАТ.

ПАРИЖ, 22. 7. Авас. Ген. Кієпо дель Ляно надає через севільське радіо дальші комунікати про перемоги повстанців, які м. ін. заняли важні стратеґічні позиції у пров. Понтеверда. Ген. Кієпо дель Ляно повідомляє, що наложив гривну 10.000 пезетів на часопис „Ель Лібераль“ за поширювання фальшивих вісток з марксівською тенденцією.

ПЕРЕД ВИРІШНИМ БОЄМ.

ПАРИЖ, 22. 7. ПАТ. Як подають з Мадриду, у 5-ох урядових кольонах, висланих проти повстанців, є разом 150.000 вояків. Повстанці зібралися в тунелі між Мадридом і Борґу. Там певно дійде до великої битви.

200 УБИТИХ У МАЛЯЗІ.

ҐІБРАЛЬТАР, 22. 7. ПАТ. Англійські й американські громадяни, що тут схоронилися, оповідають, що боротьба за Малягу була дуже завзята; з обох сторін згинуло коло 200 людей, ранили коло 1.000.

Тепер місто в руках урядових військ.

ЛІССАБОНА, 22. 7. ПАТ. Ген. Кієпо дель Ляно повідомляє через севільське радіо, що між Кордовою та Кармоною повстанці розбили відділ людової міліції.

МАДРИД, 22. 7. ПАТ. Уряд. війська висадили міст під Торрельодонес, щоб не допустити повстанців зі Сеґовії. Урядова міліція заняла дорогу до Сан Рафаель, 60 км. від Мадриду.

Морські та летунські бої.

ПАРИЖ, 22. 7. ПАТ. З Орану подають: 4 урядові кораблі обстрілювали Севту, прибережні батерії відповіли; дійшло до битви. Опісля урядові кораблі відступили. Також дійшло до перестрілки між повстанчими літаками й одним урядовим літаком.

ПЕРЕД ЗНИЩЕННЯМ УРЯДОВОЇ ФЛЬОТИ.

ТАНЖЕР, 22. 7. Райтер. Головна кватира повстанців з Севти зажадала від капітанату тутешньої пристані, щоб невтральні кораблі покинули Танжер тому, що повстанці хотять бомбардувати з літаків 10 воєнних кораблів еспанського уряду, які стоять на рейді в Танжері і не можуть відплисти, бо повстанці знищили їх припаси палива. Консулярний корпус зневтралізованої смуги Танжеру радить, яку дати відповідь.

ҐІБРАЛЬТАР, 22. 7. ПАТ. Мешканці околиць Ґібральтару, якими володіють повстанці, бояться, щоб урядова фльота їх не бомбардувала. Повстанці відгрожуються, що у такому випадку їхні літаки знищать урядову фльоту в Танжері.

Чужинці утікають.

ЧУЖІ КОРАБЛІ НА ЕСПАНСЬКИХ ВОДАХ.

ПАРИЖ, 22. 7. ПАТ. Трьох урядовців амбасад втекли вчора вечором зі Сан Себастіяну, продерлися через кордон і схоронилися до Бордо. По дорозі їх обстрілювали.

ПАРИЖ, 22. 7. ПАТ. До Барсельони вислали 2 пароплави, щоб забрати відтіля 3000 французьких громадян.

ПАРИЖ, 22. 7. ПАТ. З Рабату відплив до Танжеру французький торпедовець „Тамнет“.

ВАШИНҐТОН, 22. 7. ПАТ. Державний департамент вислав до Еспанії 2 кораблі, хоча всі 528 американських громадян, що находяться в Еспанії є безпечні.

Загальне положення.

САМОГУБСТВО СТАРШИН.

МАДРИД, 22. 7. ПАТ. В касарнях у Монтана найшли тіла 17-ох старшин, які відобрали собі життя, щоб не піддатися, коли побачили, що у їхній місцевості повстання здавлено.

У ЗАПІЛЛІ ПОВСТАНЦІВ СПОКІЙНО.

РАБАТ, 22. 7. ПАТ. У цілому есп. Мароку спокійно, звязок Танжеру з Рабатом правильний.

ОПІНІЯ ЗАКОРДОНУ.

ПАРИЖ, 22. 7. ПАТ. Вістки з Еспанії дальше розбіжні, уряд не щадить оптимістичних комунікатів. В понеділок вечором і у вівторок рано здавалося, що щастя перехилюється на бік уряду, зате вчора вечором повстанці знову могли похвалитися новими успіхами, зокрема на півночі. Цивільний губернатор зі Сан Себастіяну втік до Франції, передаючи владу військовому губернаторові, відомому фашистові. Як подає французька преса, на Мадрид машерують дві армії, в півночі та з півдня; північна армія під командою ген. Молі віддалена від Мадриду на яких 50 кільометрів.

ГОЛОД У ҐІБРАЛЬТАРІ.

ҐІБРАЛЬТАР, 22. 7. ПАТ. Внаслідок напливу втікачів у місті забракло харчів. З огляду на те влада рішила допускати на британську територію лише англійців та еспанців, що працюють у Ґібральтарі. Невтральна смуга повна утікачів, зокрема жінок, дітей і старців

Як живуть українці в Югославії.

З розмови з о. Ж. Слижом, відповідальним редактором „Рідного Слова“.

Перед кількома днями відвідав нашу Редакцію о. Жигмонт Слиж, відповідальний редактор „Рідного Слова“, часопису для українців у Югославії, де він працює вже повних десять літ. Зрозуміла річ, що ми засипали такого рідкого гостя цілою низкою запитів про життя-буття українців у королівстві Югославії. Відповіди нашого гостя подаємо нижче в тій надії, що вони зацікавлять усе наше громадянство.

На запит, **який чисельний стан греко-кат. дієцезії в Югославії**, що гуртує понад 90 відсотків тамошнього українського населення, сказав нам о. Слиж таке:

— Греко-кат. епархія в Югославії (т. зв. крижевацька — від місцевости Крижівці, де є осідок епископа) має до 50.000 вірних і понад 50 парохій. З того на Босну і Славонію, де живуть українські переселенці з Галичини, припадає яких 15 тисяч вірних, на Бачку і Срієм, де живуть переселенці із Закарпаття (з пряшівської дієцезії), яких 20.000 вірних. Решту творять греко-кат. хорвати, що живуть недалеко Загребу в гористому краю Жумберку та в Македонії. Всі греко-католики в Югославії підпадають під юрисдикцію крижевацького владики Преосвященного Діонізія Нярадія, що має величезні заслуги для розвитку й розбудови своєї розлогої епархії. Сміло можна сказати, що тим, чим є Е. Митрополит Шептицький для нас усіх, тим є для всіх українців у Югославії Преосв. Нярадій. Вистане сказати, що нпр. у Босні були до 1930 р. всього 4 греко-кат. парохії для галицьких переселенців, а тепер заходом невтомного еп. Нярадія маємо там вже 10 парохій.

На другий запит: **Як живуть переселенці з Галичини?**, почули ми таку відповідь:

— Галицькі переселенці розкинені на величезних просторах. Велика більшість живе в Босні на лінії Дервента—Прнявор—Баналука, де, як уже сказано, маємо 10 гр.-кат. парохій. У Славонії живуть переселенці з Галичини головно в околиці Славонського Броду і там істнують 3 греко-кат. парохії. Тому, що поза одиницями, які залишилися ще з часів небіжки Австрії, серед переселенців з Галичини нема ніяких українських інтелігентів, одинокими провідниками народу є силою обставин греко-кат. священники. Українські інтеліґенти, будучи переважно державними урядовцями, розсіяні по всій державі на найріжнороднійших становищах.

А як виглядає життя українських переселенців під господарським оглядом?

— В Славонії українці маються назагал добре, бо земля там дуже урожайна. Сіють там переважно пшеницю, вдається там теж знаменита кукурудза. В Босні українське населення середньо-заможне; там сіють і садять менш-більш те саме, що в Галичині. Найкраще маються наші люди в Бачці. Замічу, що землю в цілій Югославії може набути кожний з вільної руки і на це не треба ніякого дозволу від влади.

Про **культурно-освітні відносини серед українців** наш співрозмовець висловився так:

— Українці в Югославії по прикладу інших народів та своїх братів у ріднім краю беруться в остатнім часі до закладання власних просвітних гуртків. Денеде мають уже власні читальні, у Прнявлрі і Девятині істнують також украін-

ські щадничі каси. Для українців з Галичини виходить у Дервенті двотижневик „Рідне Слово“, що має к. 900 передплатників, для переселенців із Закарпаття тижневик „Руски Новини“ (теж к. 900 передплатників), що друкується в їхнім діялекті, але стоїть на чисто українськім національнім становищі. Головним редактором обох тих часописів, що сповняють величезну місію, є о. Михайло Фірак, відповідальним редактором — я. Перед кількома тижнями вийшов перший український альманах в Югославії; це доволі груба книжка, що містить твори всіх наших замітніших письменників (віршом і прозою) в бачванськім діялекті та в літературній мові. На першому місці тут твори о. д-ра Г. Костельника, що є без сумніву найбільшим письменником бачванських українців. Нема сумніву, що цей альманах причиниться теж до скріплення й поглиблення української національної свідомости, зокрема серед українських переселенців у Бачці, що вже близько 200 літ відірвані від рідного пня (українці з Галичини переселились у Босну перед великою світовою війною).

А як ставиться до українського населення державна влада?

— Югославянська влада ставиться до всіх національних меншин, як до власних громадян — не робить нікому ніяких перепон у культурно-освітнім та господарськім розвитку. Так напр. наші бачванські брати мають свої державні школи і в них всі підручники у своїм діялекті, мають теж очевидно і своїх учителів. Українці в Босні моглиб теж легко мати рідні державні школи з українською мовою навчання, біда тільки, що не мають ні своїх учителів, ні підручників. У цьому напрямі слід би повести працю, яка повинна б увінчатися успіхом, бо в Югославії таке право, що на вимогу родичів 30 менщинних дітей відчиняють зараз окремий відділ для тих дітей. Таксамо добре поставлена і гарно розбудована „Просвіта“ серед бачванців, тоді, коли серед переселенців з Галичини освітній рух почався щойно недавно. Між іншим централя „Просвіти“ у Керестурі (найбільша оселя бачванців) приступила до закупна власної друкарні, на яку то ціль ідуть жваві збірки серед усіх українців Югославії.

На запит про **життєві відносини греко-кат. духовенства** в Югославії наш співрозмовець сказав нам таке:

— Між священниками греко-католиками і римо-католиками (хорватами) панують дружні відносини. В Югославії не можна переходити з одного обряду на другий і духовна влада такого переходу не принялаб до відома. А світська влада такими справами не займається. Тому щодо цього нема там ніяких конфліктів. — Щож до матеріяльної сторінки, то священник може в Югославії вижити разом з родиною несогірше. Священники дістають там від держави не платню, а постійний щомісячний додаток — 600 динарів; крім того на кожного члена родини по 140 динарів. Це головний прихід (1 польський золотий = коло 9 динарів, але в Югославії життя дешевше, як у Польщі). Крім того в деяких наших парохіях є трохи поля, а й вірні помагають своїм священникам натураліями, не кажучи про треби. Отже жити можна незле, але важніша тут, здається мені, та свобода, якою втішається і дорожить кожний громадянин Югославії. Варто тут ще додати, що в Югославії всі священники і їх жінки мають залізничі легітимації (50 відсотків знижки), подібно як усі державні урядовці.

А чи є у вас москвофіли, киринники, взагалі народні шкідники?

— Є вони й у нас, але на щастя без більшого значіння. За уряду Єфтича видавало кількох людців москвофільську газетку „Заря“, щоб киринити між нашими бачванцями. Після упадку Єфтича впала і „Заря“, бо нестало субвенцій. А між виселенцями з Галичини веде розкладову роботу колишній василіянський братчик, пізніше дяк у Прняворі, що по війні висвятився на православного священника і має тепер до помочі ще двох москалів. Перед сербами він фігурує як москаль, перед нашими людьми — як українець. Цій православній акції пособляє відомий митрополит Антоній, що резидує тепер у Сремських Карловицях. Ця спілка видає навіть „Православний Місіонарський Вістник“, „орган Русько- (роз. Московсько) -Українського Обєднання в Югославії“. Це видання ілюстроване і появляється двічі на місяць. Тепер ті „русько-українські православні“ приступили до будови великого дому в сусідстві греко-кат. церкви у Прняворі (Босна), де будуть мати свою церкву, якийсь монастир і т. д. Та не зважаючи на це, вони більшого значіння серед українських переселенців не мають, бо й серед наших людей зростає щораз більше українська національна свідомість.

Вкінці ще один запит: **Які вигляди для югославянських українців на будуче?**

— Українці в Югославії прямують тепер до того, щоб створити одну спільну організацію, що охоплювалаб усі ділянки життя, подібно, як це мають югославянські німці („Культурбунд“), словаки („Матица“) й ін. Та загальна організація малаб ріжні секції: культурно-освітню, господарську, взаємної помочи, жіночу, для молоді, так, щоб могла відповісти всім потребам народу. Очевидно — вся праця в задуманій організації повинна йти під крилами церков та під проводом духовенства, бо тільки таким чином зможемо вдержатися при житті та обєднати розкинену в цілій державі українську масу. Вірю, що таку організацію створимо вже небавком і притягнемо до неї всіх здорово думаючих людей.

Новий лемківський місіонар.

(З приводу побуту редактора „Орієнсу“, кс. Урбана, на Лемківщині).

Недавно переводив візитацію Лемківщини редактор краківського „Орієнсу“, езуїт кс. Ян Урбан, помагаючи в той спосіб римганівському канцлерові, о. І. Полянському, в його місійній діяльности на лемківському терені. Автом бл. п. о. д-ра Масцюха кидались оба місіонарі по ріжних закутинах Лемківської Землі: утверджували одних в кат. вірі, інших намовляли до повороту до гр.-кат. Церкви. Назверх виглядало все дуже красно і похвально. Враждіннями зі своєї місійної діяльности на Лемківщині поділився кс. Урбан з читачами „Орієнсу“ в статті п. наг. „O Łemkowszczyźnie słów kilka“, підписуючись загальником „łacinnik“, хоча зі змісту статті, її форми, поодиноких висловів та підходу до справи наглядно виходить, що її автором є сам шановний редактор „Орієнсу“.

На цю статтю зареагували ми в 143. і 144. ч. „Діла“, доказуючи м. ін., що твердження, чи висновки „латинника“, немовби добро кат. Церкви вимагало дальше затримати Ап. Адміністрацію Лемківщини, опираються на фальшивих премісах та що цю статтю подиктувало „латинникові“ ще й інше „добро“, якого „латинник“ виразно не називає, але яке кожний уважний читач його статті напевне замічає. Цим „добром“ — кажім отверто — є не лиш „добро“ польської державної рації, але також — і то головно — „добро“ перекабачити лемка в якусь національно несвідому масу, податливу до лекших експериментів.

На спільну місійну поїздку кс. Яна Урбана й о. Полянського по Лемківщині звернуло увагу львівське православне „Воскресеніє“ (ч. 6. з 1936), представляючи згадану візитацію так: „На днях приїзджав до Терстяної (Короснящина) о. Полянський... з езуїтом кс. Урбаном, думаючи при помочі „кой-кого“ навернути Терстяну до Унії. До себе завізвали вони представників села; з ними говорили досить довго та старалися скомпромітувати православія, доказуючи слабість православія та його єрархії й натякаючи при тім на буцімто уступки (це не буцімто, але таки дійсні уступки — кажемо ми) православної єрархії в користь польонізації богослужень і т. п. Коли вкінці побачили, що ця їх агітація не приносить бажаних успіхів, почали завзивати до спільної боротьби з комунізмом. Притім просив о. Полянський кс. Урбана, щоб він видав відозву до правосл. лемків, де булиб наглядно представлені всі відемні сторони православія“.

Вище згадана стаття „Воскресенія“ кінчиться короткою „наукою“, чи радше закликом до о. Полянського, щоб він лишив православних у спокою. Вони йому не повірять, бо ще минулого року скомпромітувався він між ними своєю місійною діяльністю. Не повірять вони також і кс. Урбанові, бо — як заявляє „Воскресеніє“ — він (себто кс. Урбан) „хорошо извѣстен всѣм нам лемкам и всѣм русским своим отрицательным враждебным к нам отношеніем“.

Від себе ще пригадаємо (що зрештою зазначено вже й на початку статті), що ці оба місіонарі були разом і в інших лемківських селах та щоб набрати надхнення до своєї місійної діяльности, їздили вони оба також і до монастиря оо. Бернардинів до Дуклі.

Хоч ревеляції „Воскресенія“ про конференцію о. Полянського й о. Урбана з православними з Терстяни є для нас досить цікаві, всеж таки ми ними ширше займатись не можемо, бо не знаємо, як далеко вони правдиві. Мало правдоподібним видається нам те, щоб кс. Урбан (езуїт і польський патріот) хотів поборювати православія из Лемківщині аргументом польонізації православного богослужения, хоч він добре знає, що лемки поляків не люблять.

Але за це висновок самого „Воскресенія“, а саме, що кс. Урбан „добре відомий усім лемкам і всім русским своїм ворожим до нас відношенням“ — правдивий. Треба лиш цей висновок доповнити ще малою заввагою, а саме, що ворожого становища кс. Урбана не можна обмежувати лише до самих „русских“, але треба його поширити ще й на українців.

Що о. Урбан не є у відношенні до українців „бізим круком“ між польськими езуїтами (як це думав дехто в 1933 р., коли появилось І. ч. „Орієнсу“), але є таким самим, якими були в минувшині і якими є й тепер всі інші езуїти, свідчить про це м. ін. і недавній побут о. Урбана на Лемківщині. Авторитетні і достовірні особи одноголосно вїзнають, що кс. Ян Урбан підчас свого побуту на Лемківщині висловлювався, що йому видається це дуже дивне, як українці чи русини можуть мати якісь претенсії до Лемківщини. Лемківщина — на думку о. Урбана — не може бути і не буде ані українська, ані руська, бо вона творить такий клин, який самим географічним положенням промовляє за польскістю тої землі, себто творить язичок, який врізується в Польщу і тому мусить належати лиш до Польщі.

Думаємо, що тут не треба великого напруження ума, щоб зрозуміти, що кс. Урбанові не йде про саму державну приналежність Лемківщини до Польщі, бо це не його справа, тільки державних політиків, але про національну асиміляцію наших лемків з поляками. А тому, що до цієї національної асиміляції наших лемків з поляками має, на думку державних чинників, причинитись м. ін. і Ап. Адміністрація, не дивно, що редагований кс. Урбаном „Орієнс“ так дуже розбивається за тим, і то під покришкою добра кат. церкви, щоб Ап. Адміністрація не лиш істнувала дальше, але щоб її ще й поширити на який один чи два деканати.

Не про добро кат. церкви тут іде, але про національні справи, про асиміляцію лемківського племени.

Один з тих наших інформаторів, які подали нам вище наведені вислови кс. Урбана про Лемківщину, сказав від себе так: „З тих кількох слів о. Урбана можна поробити багато висновків про погляд езуїтів у справі Лемківщини взагалі та в нашій національній справі зокрема. А те все, що вони нераз пишуть про нас по своїх „Орієнсах“ — це облуда, хочби як прихильно для нас і про нас написали...“

Отсю характеристику езуїтів і їх роботи мусимо все мати перед очима. **Лемко.**

——о——

Абісинський наступ на Адіс-Абебу.

КАЇРО, 22. 7. ПАТ. **Міністерство закорд. справ дістало від консуля з Адіс Абеби телеграфічну вістку, що сильні відділи абісинських нерегулярних військ ударили звідусіль на Адіс Абебу. Йдуть завзяті бої — сотки вбитих і ранених.** В другій телеграмі египетський консуль повідомляє, що наступ на Адіс Абебу ведуть **дві армії**, під командою раса Сеюма і раса Касси (сина).

Точніших вісток нема. Дощева пора в Абісинії дійшла вже до великої натуги.

Нарада льокарненських держав.

ПАРИЖ, 22. 7. ПАТ. У Парижі, Льондоні та Брюсселі оголосили рівночасно комунікат, яким скликано на 23. ц. м. до Льондону нараду представників трьох держав, „щоб найти найбільш підхожі засоби, якими можнаб здійснити змагання трьох держав до устійнення европейського мира шляхом загального договору“.

ЛЬОНДОН, 22. 7. ПАТ. В склад брит. делеґації на завтрішню нараду 3-ох держав входить мін. Іден, льорд Галіфакс та прем. Болдуін, як предсідник.

„Час працює проти нас“.

(Докінчення.)

Третя причина нашого спізнювання — **наша атаманія.** Знав я одного українського парляментаря. В житті він був молодшим помішником старшого діловода в якійсь провінціяльній російській канцелярії. Підчас української революції став в одному з українських парляментів головою одної з невеличких фракцій. Подивились би ви тоді на нього! Це був „громовержець“, „вершитель судеб“! Він закладав ногу на ногу й проголошував: „А моя фракція — не погоджується“! І все — ставало. Парлямент переставав засідати. Уряд — втрачав рівновагу. Лідери партій і фракцій збивались із ніг, щоб запобігти державній кризі... А пан Н. лише величаво крутив головою і не погоджувався... На своїй російській посаді молодшого помішника старшого діловода йому і в голову ніколи не прийшлоб, що він міг би хоч щось писнути проти розпоряджень начальства. Навпаки, він був найперший і найліпший їх виконавець. Бо то була **чужа** держава і **чужа** справа. Але для **своєї** держави і для **своєї** справи багато наших політиків „змилування“ не знають. Жадних компромісів, жадних уступок! Вруться один проти одного і нікого та нічого поза тим не бачать. Тижнями, місяцями, роками. Не помічають одного: що складовим елементом політики, як і всякого діла, є **час.** І тоді, коли вони „працюють“ один проти одного, **час працює проти обох,** себто проти української справи. Субективно — кожний має рацію, але обективно — **приходить спізнення і — поразка.**

З цього погляду цікаво дивитись на урядові кризи у ріжних народів, між іншим, у ближчих нам славян — чехів та поляків. Коли криза починається, то беручи на увагу всю протилежність інтересів деяких груп та загострення відносин партійних і персональних, гадаєш, примірюючи до українських відносин і звичок, що криза буде тягнутися безконечно, що нема надії й способу погодити противенства. А тимчасом дивишся — за тиждень, за десять днів справа готова. І відчуваєш, що у цих народів уже є „щось“, — те невидне „щось“, яке приходить в момент розгару буйних пристрастей і єдиним владним рухом — все припиняє.

Це „щось“ це „державна рація“. Або: „держава понад усе“. І, харктеристичне, що чим нарід більш політично вироблений, тим кризи у нього коротші.

Ще одною причиною нашого фатального спізнювання у політиці є **наша національна пристрасть — графоманія,** а при тім та риса, яку підмітив ще Гоголь: кого лише можна, — „прописати“ в газеті, „батька рідного“ — не пошкодувати.

Є це також, як і друга причина, наслідком нашого поневолення, — ще з тих часів, коли українці жадної ділової державної політики не провадили. Тоді ми лише могли писати в часописах, критикувати чужі порядки, висловлювати свої погляди й міркування. Але тоді це й було політикою, — власне, єдиним можливим способом української політики. І цей погляд на політику, единно, **як на писання** й видавання часописів, так у нас вівся, що ми, по інерції, і нині вважаємо за найголовнішу політичну працю — писати в газетах статті. Дарма, що бачимо, як чужі відповідальні політики майже нічого не пишуть, а все лише зїжджаються та особисто **переговорюють.** Дарма, що наші українські політики нині вже багато дечого можуть робити, що в них є вже для чого сходитись і про що переговорювати. Отже — ні, ми до цього не звикли. Нам якось нецікавий отой простий і людський спосіб — зійтись і безпосередньо, в діловій балачці, за годину порозумітись, вичерпавши всі арґументи і можливі обставини. Нам подавай увесь освячений традицією ритуал: широко розвести справу по часописах, заести бій ще наперед з можливими противниками, вигамбити нинішніх ворогів, зачіпити по дорозі „дядька в Києві“ і таким способом, як то в нас називається, „видвигнути справу на порядок денний“. Тоді приходить черга на приятеля, що мешкає в сусідній вулиці, але також має свою газету. Він, очевидно, мусить „заняти становище“, щось перекрутити, чогось по дорозі не зрозуміти, а взагалі поставити під сумнів, з натяком на „мотиви“ ініціятора“. Тоді починається „вияснення“, з делікатною вказівкою на кретинізм і... пішло! Як у **тій байці російського** байкара Крилова: ще ні дощ, ні град не йде, а у приятелів, які посперечались, що буде з тої хмари, яка надходить — уже від бійки мокрі чуби і синяки під очима...

А час не стоїть! Така полеміка забирає місяці, роки, псує відносини, загострює настрої і це в той час, як при ділових методах, коли йде про саму справу, а не про галас довкола неї, можна її полагодити, особистим порозумінням, буквально за дві-три зустрічі. Нині, коли темпо життя взагалі надзвичайно приспішене, коли на послугах у всіх нашних можливих „партнерів“ літаки, радіо та інші наймодерніші способи зносин та порозуміння, мусимо й ми зробити **рішучий крок** у напрямку прискорення наших політичних акцій і закинути спосіб пресової полеміки там, де можна договоритись особисто або листовно.

Зокрема, великою хибою є, що нині майже кожний наш партійний лідер є разом з тим редактором. Тут маємо своєрідне **„collisio officiorum“** — схрещення обовязків. Особливо нині, після конгресової „консолідації“. Як **політик,** кожний такий редактор розуміє, що сьогодні нема часу сьвартися за дрібниці, а треба підготовляти націю до можливих подій. Але як редактор, такий політик — просто мученик. Подумайте, справді: раніше все було ясно: на першій сторінці передовиця, на другій політичний огляд, а дальше пішло, як по маслі: на третій — вилаяти УНДО, на четвертій — висміяти сідеків, на пятій „копнути“ треба когось персонально. Все — легко, весело і читачам цікаво! І редактор уже наперед посміхався і руки потирав, як то воно у нього хитро зийде! А тепер — придумайте на це привичне місце якийсь інший цікавий матеріял. Просто мука! І нині не один політик, як редактор, „тяжко несе“ конгресову консолідацію. А інші таки „не видержали“ і після короткого „посту“ так загуляли, що хоч святих виноси! **Pereat Patria — vivat...** редакція!..

Є нарешті ще одна причина нашого фатального спізнювання. А саме: хтось нам українцям непомітно від якогось часу підсунув зручну формулку: „час працює для нас“! Мовляв: „не журись, не старайся і не поспішай: справа українська певна, час працює на нас і за нас. І на цій підставі дуже багато патріотів згадали старосвітську й випробовану українську „фортецю мінну“ і полізли на піч. Витворився навіть певний „добрий тон“: куди поспішати? Це тільки наївні й маленькі люди турбуються українською справою, кудись біжать, поспішають, а ось ми, дипльомати й високі політики, дуже добре обрахували, що час працює на нас і нікуди нам поспішати.

З цією формулою треба рішуче покінчити, як з явно шкідливою й підступною. Вона виправдує старих ледарів і збиває тих молодих, що цю формулу безкритично приймають і вірять їй... Треба сказати: так, справді, час працює на нас. Але як? В тому якомусь вищому, фільософічному розумінні, що все йде до кращого в цьому кращому зі світів; що колись „встане правда, встане воля“ і „засвітить сонце і в наше віконце“; в тому розумінні, як буде працювати час і на абісінців; що вони, мовляв, як народ, теж мусять колись добитись своєї правдоньки... Але в дійсности ми мусимо твердо памятати, що на кожному **конкретному** відтинку часу цей час і в історії і нині працював і працює не на нас, а **проти нас.** Себто: люди — можливі наші „партнери“ — працюють значно ліпше і скоріше, ніж ми. Петро, Катерина, Ленін, Сталін... знаходяться в кращих умовах і мають ріжні можливости, що прискорюють і удосконалюють їх працю й т. д. Іншими словами: час, нинішній час, абсолютно працює проти нас. І коли ми хочемо, як нація, чогось досягнути, когось перемогти, від когось оборонитись, то мусимо зовсім **змінити наше дотеперішне темпо політичної праці.** Старі звички, методи й підходи, що були добрі чи байдужі, коли ми не робили відповідальної політики, треба рішуче відкинути, коли стаємо, чи вважаємо, що мусимо стати до міжнародніх перегонів.

Українська політика стала нині занадто поважною й відповідальною річчю, щоби в неї „бавитись“. З такою чи іншою нашою політикою нині знадто звязані воля й неволя, життя і смерть міліонів нашої нації. Тому всякі сентименти треба нині забути. На чолі української політики мусимо поставити „Його Величність — годинник“. Час працює на нас, але люди працюють проти нас. Тому мусимо працювати швидше й досконаліше від інших, аби використати те, що несе нашій справі сам час. Інакше — час рішуче проти нас...

В. Приходько.

„ПО НАШОМУ“.

На кожному кроці чуємо довкола себе: вона говорить по нашому, це наш чоловік (в значінні: людина), наш нарід, наша молодь, наші книжки, наша преса, наша співачка, наші пісні — і тим подібне. Не знати чи мова тут про молодь: сільську, міську, стрийську, дрогобицьку, шкільну, націоналістичну, чи може загально українську. За кожним разом слово „наш“ можна розуміти інакше і з того очевидно повстають баламуцтва. Кожний гурток, союз, кожна громада, партія, установа й родина може говорити: наші діти, наші інтереси і т. д.

Тільки втаємничені знають, що ці „наш, наша, наші“ мають означати: український, українська, українські. Чому таких неясних, баламутних висловів не вживають інші народи — а лишень українці?

Кільки пошкодили ці неясні вислови підчас всесвітньої війни? Вояк чи полонений не називав себе властивою назвою, лишень заслонювався баламутним „по нашому“ — а чужі розуміли це ріжно, як кому було треба, зі становища їх національних чи державних інтересів. Оскільки сильніша була би пропаганда, колиб кожний вояк чи полонений був уживав назв: українець, по українськи (з натолоском на Ї!)!

Назва „український“ подає нам певний комплекс відрубних рис нації, її культури, мови, звичаїв, традиції та ідеалів на будуче. При вжитті тої назви відпадають всякі сумніви, вагання і недоговорення.

Знаємо дуже добре, що українець чи українка розуміють і відчувають інакше такі інтернаціональні доктрини, як фашизм або комунізм, ніж члени інших націй. Все знайдуться ріжниці, відтінки під впливом окремих національних душ, виросших на відрубних підложах думки й чуття. Пригляньмося психіці двох людей: комуніста-поляка й комуніста-жида. Чи можуть оба сказати зовсім щиро про комуністичну молодь обох народів: „наша“ молодь? Вони радше скажуть: польська комуністична і жидівська комуністична молодь.

Українська преса заходить у найглухіші закутини, де вживають місцевих говірок — гуцульської, бойківської, поліської, лемківської. Там читають: „наша“ мова і, не будучи на 100 відсотків свідомими українцями, думають про місцеву говірку. Колиб замісць мрячних назв „наша“ або „рідна“ мова вживали часописи ясної, прецизної назви „українська мова“, то та назва вкорінилась би всюди та викинулаб неясні, мрячні назви: руський, русин, малорос, здешний, рідний і т. п. З розмислом треба наші національні назви „Україна“, „український“ популяризувати на кожному кроці і всюди. Перебільшення, думаю, не зашкодить!

Національна назва зроджує свого роду — гордість. Прислухаймося, з якою самопевністю і гордістю скаже поляк: „польська школа“ або німець „дойтше шпрахе“ — а ніколи не скажуть вони „наша“ або „унзере“. Вживання таких водянистих назв як „наш“ або „рідний“, свідчить про неясне розуміння свого „я“, є це скок у безпідметовість, характеристична риса людей, що бояться всякої мужеської відповідальности, це просто анонімність.

Цих кілька слів кидаю під розвагу кожній українці й кожному українцеві, щоб добре застановилися, заки вжиють словом чи письмом тих баламутних слів — у розумінні наших єдино доцільних національних назв.

Д-р Ол. Бариляк.

Несподіванка зі зїздом леґіоністів.

Польська преса вже від довшого часу заповідала, що на цьогорічнім зїзді леґіоністів виголосить ґенеральний інспектор збройних сил ген. Ридз-Сьміґли велику політичну промову, в якій заторкне важливі проблеми з внутрішньої політики. Тимчасом несподівано ген. Ридз-Сміґли видав приказ, що зїзд леґіоністів відбудеться щойно 6. серпня 1937. р. Відложення зїзду мотивує тим, що недавно щойно почалася праця в новому орґанізаційному устрою. Щоб працю виконати й опісля можна було її оцінити, треба довшого часу.

——o——

Унійний Конгрес у Велеграді.

В понеділок 20. липня ц. р. закінчив свої наради унійний конгрес у Велеграді, в якому від українців з Галичини брав м. ін. участь *о. мітрат д-р Й. Сліпий зі Львова*. І отворення і закінчення конгресу відбувалось дуже врочисто. Імпозантно виглядав при отворені похід 400 учасників конгресу до базиліки св. Кирила і Методія. На переді йшли питомці духовних семинарій, за ними багато священників та епископів з усіх славянських земель. Був також о. Леонтій, православний епископ з Шикаго. Інавгурацію нарад трансмітували через радіо. Започаткував трансмісії хор питомців з Оломунця, після чого промовив моравський митрополит Пречан, який відчитав також привітне письмо папи римського. Єпископ Леонтій зазначив, що для всіх славян нема іншої дороги, тільки через Рим, де спочиває св. Кирило і через Велеград, де апостолував і помер св. Методій. Він побажав зїздові успіху від православної митрополії Америки й Канади та склав побажання, щоб зїзд причинився до зближення християн. Коли римський авторитет зєднається зі східною православною соборністю, тоді для атеїзму не буде місця. Він запевнив у приватних балачках, що якби папа саме тепер скликав новий вселенський собор, на зразок останнього ватиканського собору з 1870. р. і запросив до участи в ньому епископів незєдинених церков, то вдалось би легко довести до єдности католицької церкви з незєдиненими церквами.

Черговий унійний конгрес відбудеться в 1939. р. з нагоди 500-их роковин фльорентійського собору, який проголосив унію між римо-католицькою і греко-католицькою церквою. В нарадах того собору брав теж дуже активну участь наш київський митрополит Ісидор, що погодився на унію православної церкви на Україні з Римом. Тому велеградський конгрес рішив, щоб постанови фльорентійського собору у справі унії якнайбільше спопуляризувати.

Черговий унійний конгрес займеться теж між іншим становищем православної російської церкви на еміграції і зокрема положенням православної церкви в СССР. Крім того конгрес звернувся до лат. епископів, щоб плекали у себе східний обряд. Конгрес звернувся теж до Апостольської столиці з проханням, щоб назначила окремий святочний день у честь апостолів Кирила і Методія для славянських народів. Вкінці конгрес підкреслив, що слід боронити всіми засобами, головно в парляменті, нерозривности подружжя і молитись за переслідування християн у СССР та за відвернення небезпеки від народів, яка їм грозить від безбожництва.

З організаційного руху.

Справоздавче віче д-ра Ст. Барана.

Заходом Повітового Народнього Комітету **УНДО** на політичний копичинецький повіт відбулося в неділю 19. липня ц. р. публичне справоздавче віче посла д-ра Степана Барана в Чабарівці біля Гусятина, на яке явилося коло 400 громадян і громадянок зі сіл: Чабарівка, Васильківці, Вільхівчик, Суходіл і Трибухівці та наші інтелігенти з поблизького Гусятина. Це районове віче отворив та опісля йому проводив *м-р Михайло Шахнович*, адвокат з Гусятина, що привитав посла д-ра Ст. Барана і на його руки передав привіт Українській Парляментарній Репрезентації та проводові УНДО.

Політичний реферат разом зі звідомленням про діяльність теперішньої Української Парл. Репрезентації виголосив посол *д-р Баран*, обговоривши обширніше земельну справу і справу нашого шкільництва. В Чабарівці й околиці переведено по війні частинну парцеляцію двірських обшарів, при якій більшість землі набули польські кольоністи зі заходу, і то за безцін. Перед війною була тут дуже сильна еміграція до Канади і це рятувало наше село перед перелюдненням, а в додатку скріпляло й економічно, бо згадана еміграція мала у значній частині сезоновий характер, при чому сезонові емігранти присилали або привозили до краю нераз і поважніші грошеві квоти. Нині те все минулось, на селі заробітків нема ніяких, еміграція припинена і не можна навіть набути землі, навіть за добрі гроші, бо забирають її кольоністи зі заходу. Тепер знову мають дальше парцелювати кількасот моргів і ходять вістки, що з парцеляції можуть користати тільки поляки. Це очевидно робить дуже лихе враження на наших селян, огірчує їх страшенно і настроює вороже до кольоністів. Є публичною тайною, що дідичі не будьщо від того, щоб продати землю нашим людям за солений гріш коли кольоністам треба продати розмірно дешево. Так щож, урядові чинники, що мають вплив на хід парцеляції всіми способами натискають на дідичів, щоб продавали з вільної руки землю тільки полякам. На інтервенцію з нашого боку відповідають ті самі чинники, що парцеляція покищо є добровільна і вони не мають впливу на те, кому дідич хоче продати землю — місцевим чи чужим. Особливо неприхильно ставиться до наших парцелянтів земельний комісар при старостві в Чорткові, до якого належать повіти: Бучач, Чортків, Заліщики, Борщів і Копичинці, у яких лежать великі латифундії Баворовських, Борковських, Яблоновських, Сапігів, Потоцьких, Ґолуховських, Семенських та інших і де тепер найбільше осіло мазурів. При великому голоді на землю серед наших селян на південному Поділлі така поведінка урядових земельних чинників спричинила значне загострення польсько-українських взаємин на селі.

До цього загострення причинилася і друга справа, а саме урядова політика у шкільній ділянці. Українські вселюдні школи перемінено всюди на польські або утраквістичні, у дійсности теж польські. Нема також можливости творити власні приватні школи. Нпр. у Чабарівці, що начисляє коло 2.000 душ українського населення й коло 800 польського і де повинна бути вселюдна державна школа з українською мовою навчання, а є тільки польська, наше місцеве населення заходами діяльного й заслуженого місцевого пароха о. декана Анатоля Малиновського збудувало власними засобами великий мурований будинок з обширними шкільними салями, якого у нас не має велика більшість державних шкіл, виключно для приміщення приватної школи Р. Ш. Пороблено заходи у шкільному інспектораті і в Кураторії про дозвіл на отворення школи і минають роки, а такого дозволу нема і великий будинок стоїть порожний. Всі заходи за признанням рідною школою в селі були досі безуспішні, що теж не причиняється до голошеного недавно „спуляжиця". Навіть і дитячі садки Рідної Школи трактують у нас під кутом польської національної політики, бо урядові кола бажали би, щоб по наших селах були тільки громадські дитячі садки, що очевидно, були би в руках польських провідниць і причинялись би до польонізації нашої дітвори вже у передшкільному віці. Покищо на цей рік дістало дозвіл у копичинецькому повіті тільки 14 дитячих садків Р. Ш. (зголошень було значно більше), що є ведені взірцево, далеко ліпше, як польські Т. Ш. Л. (КОП-у) чи громадські, що признає навіть сама влада.

В рефераті порушив посол д-р Ст. Баран теж і справу нового закону про охорону границь з огляду на те, що копичинецький повіт творить прифронтову смугу, яка досі обіймала шестикільометрову смугу, на якій безапеляційно царював КОП, а яке по новому закону має бути поширена до трицяти кільометрів у глибину краю при рівночасному значному загостренні превенційних постанов. Цей новий закон дуже лякає прифронтове населення і воно домагається деякого його злегіднення — головно усунення адміністраційних шикан — у виконавчому розпорядку, що незабавком має появитися.

Над рефератом посла д-ра Ст. Барана переведено довшу дискусію у формі запитів, які ставляли приявні: Петро Починайко, господар з Чабарівки, Пилип Toткалюк, господар з Вільхівчика, Н. Коморовський, господар з Васильковець і багато інших що порушували не тільки місцеві але й загально-національні справи, як шкільну, земельну, виховавчу (садки) і т. д. На всі справи, порушені у запитах, посол д-р Баран дав інтерпелянтам обширну відповідь.

З черги забрав слово радник *Осип Копустинський*, адвокат з Гусятина, що поставив усновані резолюції з висказами довіря для Української Парляментарної Репрезентації і посла цієї округи д-ра Ст. Барана та признання за їх дотеперішню парляментарну і громадянську діяльність з одобренням їхньої дотеперішньої тактики та з закликом, щоб дальше боронили прав нашого народу і вели провід у конструктивній роботі. Резолюції ухвалено одноголосно серед грімких оплесків.

Віче закінчив відповідною промовою предсідник м-р Шахнович, після чого приявні відспівали національний гимн.

Чергове справоздавче віче посла д-ра Ст. Барана заповіджено в Городниці над Збручем у неділю 9. серпня ц. р.

З нагоди весіль, похоронів, хрестин, забав, товариських сходин і т. п. не забульте перевести між знайомими збірку на Рідну Школу, бо такі збірки не потребують дозволу адміністраційної влади!

У справі Загального Збору Т-ва „Просвіта".

Вияснення голови „Просвіти" д-ра Івана Брика.

На письмо з 21. VI. ц. р. пп. редактора О. Павлова і С. Стахової, бувших членів Головного Виділу Т-ва, до мене як предсідника Загального Збору „Просвіти" з дня 11-го червня 1936 р., в якім вони ставлять у сумнів важність ухвал Загального Збору через те, буцімто учасники не могли виконати своїх статутових обовязків, що голосували неуправнені делеґати, що Президія була необєктивна і що вкінці була в зміві з якоюсь боївкою, — я почувався до обовязку дати відповідь, думаючи, що і це письмо і моя відповідь залишаться внутрішньою справою „Просвіти".

Колиж, не чекаючи на мою відповідь, п. Павлів уважав за **відповідне й доцільне** оголосити це письмо одночасно в „Громадськім Голосі" ч. 24, приневолив мене домагатись поміщення моєї відповіди в найближчому числі того часопису.

Тому, що моя відповідь була вправді поміщена в „Громадськім Голосі" ч. 26. з 11-го липня ц. р., одначе не повна, тільки у виїмках, та ще й до того в фальшивім насвітленні, в імя правди та добра такої установи, як „Просвіта", для **прикоречення баламутства й ширення незгідних з правдою вісток** уважаю за потрібне подати до прилюдного відома ось який дійсний стан справи:

I. На підставі строго переведеної провірки актів Загального Збору і стенограм стверджую: 1) Зголошених делеґатів було 954, а приявних на Загальному Зборі 422. З огляду на сподіване велике число учасників не можна було вже запрошувати представників установ, а число гостей, переважно з краю, було мінімальне, бо всього 14 та 11 заступників преси. 2) Всі учасники були вповні управнені і дістали **зелені карти** вступу. В сам день Загального Збору видано тільки 8 карт вступу — в тім дві на інтервенцію п. Павлова, і то переважно дуплікатів на місце загублених карт вступу. Гості і заступники преси дістали білі картки вступу. 3) При вході на салю працювала трикратна контроля і нікого, до участи неуправненого, не впускала. Тимсамим твердження п. Павлова, буцімто „назначена канцелярією сторожа при дверях пустила на салю ґрупу з кількадесяти посторонніх людей, котрі зовсім не були леґальними делеґатами", треба трактувати як нічим необоснований його здогад, тим більше, що він у своєму письмі не назвав ніодного імени когось неуправненого.

II. Як предсідник я придержувався статуту, ухваленого правильника і загально обовязуючих парляментарних засад і старався бути вповні безстороннім, бо іншим предсідник бути не може. На підставі того, що я бачив і стенограм, стверджую:

1) Члени Президії були наскрізь обєктивні. Між іншим я як предсідник упімнув бесідника, що особисто заатакував членів Головного Виділу і вкінці відібрав йому голос. Успокоював салю дзвінком і зазивом. Кількакратно взивав заняти сидячі місця і двічі на кілька хвилин перервав хід нарад, доки на салі не запанував

спокій. Так само обєктивно поступали і заступники предсідника пп. посол Василь Мудрий і д-р Карло Коберський. Президія вжила цілої енергії, щоб у трьох випадках оборонити свободу слова бесідника. Маркатний приклад з д-ром Макухом. Не вдалося Президії це тільки в одному випадку, а саме, коли хотів промовити п. Павлів. Зрив негодування з причини сумних подій у Нагуевичах, а ще більше насвітлення тих подій у „Громадськім Голосі" ч. 21. з 6. червня 1936 р., був просто елементарний. Одначе, не зважаючи на крайне вороже наставлення переважаючої більшости учасників до особи п. Павлова, я як предсідник льояльно прочитав його заяву й учасники вислухали її спокійно до кінця. Зазначую, що коли д-р К. Коберський в якийсь час потім забрав голос, то говорив без ніяких перешкод від учасників Збору.

2) Сам вибір членів Головного Виділу і Контрольної Комісії був переведений леґально, бо а) предсідник попросив найперше про внесок комісію-матку, якої голова відчитав проектований склад Головного Виділу і Контрольної Комісії. Відтак подав до відома зголошену делеґатами зі салі листу другу і трету. Коли вже ніхто ніяких лист не зголошував, а листу другу внескодавець стягнув, піддав предсідник під голосування найперше листу першу, на яку впали всього 63 голоси на 422 присутніх делеґатів. Колиж відчитану другу листу зустріто оплесками, предсідник усеж таки зарядив голосування. Піднеслося так багато рук із зеленими картами вступу, що покликані до перечислення голосів асесори ствердили кількакратно величезну більшість, що й подали до відома предсідника. Голосування „проти" виказало дрібну меншість голосів. З уваги на те зарядження поіменного голосування булоб тільки обструкційним засобом. Таксамо відбулося й голосування на заступників членів Головного Виділу та членів Контрольної Комісії.

3) Учасники голосували зеленими картами вступу, отже тільки повноправні делеґати, при вповні зрівноваженому настрою на салі, коли ніхто нікому не перешкоджав виконати його статутовий обовязок.

4) Щодо правильности голосування, не піднісся на салі ніодин голос, ані не поставлено ніякого формального внеску, бо оклику зі салі „голосувати поіменно" хіба як внеску предсідник трактувати не міг.

5) Членом Президії і співвідповідальним за хід Загального Збору був теж і партійний товариш п. Павлова д-р Карло Коберський, який був би певно проти необєктивности ведення Загального Збору з місця запротестував.

З уваги на те, ані вислід голосування, ані кілька моментів за голосної реакції підчас дискусії, яка з вибором нічого спільного не мала, підважувати леґальности вибору не можуть.

III. Заявляю з цілою рішучістю, що поведінка бувшого Головного Виділу, зокрема моя, була супроти бувших членів Головного Виділу радикалів від початку до кінця льояльна і чесна. Ініціятива складання листи майбутнього Головного Виділу і Контрольної Комісії була в руках комісії-матки. Відому п. Павлову листу вона проголосила і предсідник піддав її під голосування. Одначе його вислід залежав виключно тільки від рішення Загального Збору. Це п. Павлів може кожної хвилини провірити на підставі оригінальних актів Загального Збору.

Через те його заміт якоїсь подвійної гри я мушу з найбільшою рішучістю відкинути, як може вигідний для нього полемічний засіб, одначе несправедливий і безосновний.

Д-р Іван Брик,
предсідник Заг. Збору „Просвіти"
з дня 11. VI. 1936.

——o——

Два міністри на Волині.

ЛУЦЬК, 22. 7. ПАТ. Вчора приїхав до Луцька міністр освіти проф. д-р Свентославський і міністр хліборобства Понятовський. З Луцька виїхали оба міністри з воєводою Юзефським і куратором Новіцьким до Кремянця. По дорозі оглянули замок у Дубні.

Багато допомогли Рідній Школі ті особи й установи, що подарували їй облігації народової позички. Хто має такі облігації, зволить негайно прислати на адресу: Рідна Школа, Львів, вул. Сикстуська 46.

Відповідальність старостів за невірні інформації.

Обіжник прем. Славой-Складковського.

Прем. Славой-Складковський підписав до воєводів і старостів обіжник про правильні методи праці у староствах. Премієр підкреслив на основі своїх спостережень підчас інспекційних подорожей, що праця старости повинна спиратися на основнім знанні господарських, суспільних і політичних справ повіту. З цією метою староста повинен постійно вдержувати безпосередній звязок з населенням. Тимчасом інформації низової адміністраційної влади — підкреслює обіжник — є або надто песимістичні і перескравлюють відємно явища, або надто оптимістичні. Премієр заповів, що буде потягати старостів до відповідальности за помилкові і безкритичні інформації. Далі обіжник підкреслює, що добра адміністрація повинна бути плянова і скоординована з починами інших ділянок публичної адміністрації, далі повинна бути самостійна і не сміє відхилятися перед відповідальністю, постійно оглядаючись на зверхню владу. Адміністрація не повинна сягати по вогні і дешеві ефекти. Вкінці премієр підкреслив в обіжнику, що старости повинні дбати про справи оборони держави та швидко й успішно полагоджувати справи заінтересованих осіб, які зголошуються до староства.

Перед новими обмеженнями в адвокатурі.

Начальна Адвокатська Рада вибрала спеціяльну комісію пятьох, яка має зладити проект новелі до закону про устрій адвокатури з 1932. р. Новеля обмежить доступ до адвокатури та введе для адвокатських аплікантів примус судової практики.

Палестинські араби затроюють харчі?

КАЇРО, 22. 7. ПАТ. Як подають з Єрусалиму, міське населення боїться купувати харчі тому, що розійшлися чутки, немовби араби затроювали їх. Оповідають, що багато осіб розхорувалося після того, як зїли мясо й набіл. Загально думають, що саме тепер увійде повстання в найгострішу фазу з огляду на невдачу арабської делеґації в Льондоні.

ОДНА СТОРІНКА З ПОБУТУ НА СТУДІЯХ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Між славянськими студентами.

I.

Початки українського студентського життя в Брні датуються від 1920 року, коли то з табору в Нім. Яблоннім, приходять на студії на високі чеські школи колишні борці за кращу долю свого народу. Наш гурток невеликий, — всього 10 чоловік, — з того 8 студентів високої ветер. школи (академії) і 2-ох медицини.

Ми виріжнялися від останніх студентів своїми одностроями української армії. Чехи не знали, що ми за одні. Зачисляли нас до врангелівців, інші до колчаківців, а були і такі, які думали, що це сербські вояки. З часом, понавязували ми ближчі зносини з чехами, пізнали, хто ми такі. При тім згадаю, що дозвіл на студії давало чеське міністерство війни в порозумінні з міністерством закордонних справ та мін. освіти. Студенти діставали з табору платну відпустку на цілий шкільний рік. Одначе на вакації мусіли вертатись до табору. Кожний з нас по приїзді до Брна мусів зголоситися на „Posadkovem Velihelshoi".

Чеські студенти ставились до нас дружно, а ректорати високих шкіл дуже радо йшли нам назустріч у потрібних справах.

Ораґнізаційне життя українського студентства зачинається щойно від 1921 року, коли то заснували Українську Студентську Громаду. На жаль по виборі виділових, не залишилось багато вільних членів. Домівку на сходини відступила нам чеська студентська Громада — у давніх військових бараках. Сходини відбувалися кождого тижня. Обговорювано на них ріжні орґанізаційні справи, рішивши навязати ближчі зносини з чеськими студентськими організаціями, щоб обзнайомлювати їх членів з нашою справою. Деякі із студ. чехів-москвофілів ставились до нас досить стримано, одначе і з тих багато, почасі стали признавати слушність українській справі. В тім-самім році виступає Українська Студ. Громада в обороні українського уряду Петлюри. Чехи, які назагал не дуже визнавалися в наших справах, а головно в подіях на Україні в часі наїзду большевиків, виписували в газетах речі, які понижували гідність уряду Петлюри. Всяку сваволю ріжних отаманів і грабіжницьких банд зараховувала на рахунок Петлюри. Українська Студ. Громада вислала двох своїх делеґатів до редактора „Lidovych Novin" для вияснення невірних інформацій. Редактор приняв нас ввічливо, жалував, що подібна стаття появилася в його ґазеті та обіцяв при найближчій нагоді, подати спростування. На жаль ми не дочекалися обіцянки.

У літку 1921 р. приходять до Брна два українські військові, робітничі відділи, як також і дальші „таборити" на студії. Число українських студентів збільшилося до 15 чоловік. Вже находимо українських студентів на ріжних факультетах. На пропозицію мою та четаря Метельського, команданта одної робітничої сотні, рішили відсвяткувати роковини Т. Шевченка при співпраці стрільців обох робітничих сотень.

Салю на концерт відступила нам військова команда в бараках. Розіслали ми запрошення до військових команд, від яких прийшли делеґати.

В тому самому році постановлено вести просвітну працю серед стрілецтва. Я зголосився добровільно з викладами з історії України. Стрільці масово ходили на виклади і з цікавістю їх слухали, хоч виклади відбувалися пізно ввечір.

В літі 1921 року запізнався я з S v a g l-ом, сербом, студ. техніки, сином високого сербського урядовця. З нашого знайомства повстали тісні дружні зносини. У нас обох виринула думка заложити спілку славянських студентів, використовуючи нагоду, що у Брні під цю пору студіюють заступники всіх славянських народів, крім поляків. Нашу думку подали ми обіжником до обміркування всім славянським студентським громадам. Скоро всі відгукнулися, крім росіян. Коли ми побачили, що славянське студентство радо приняло нашу думку, тоді зложили ми при співучасти чеського делеґата від Студ. Громади статут Секції і знов розіслали обіжником до студентських Громад, щоб поробили свої замітки до поодиноких точок статуту.

Проект з малими змінами приняли всі Акад. Громади, між іншим теж спілка російських студентів (демократів), які по якімсь часі вислали делеґатів до Славянської Секції.

Першим головою т. зв. „Славянської Секції" вибрано серба — Шваґля. До першого виділу, що працював цілий шкільний рік, вибрано людей поміркованих, відданих цілою душею славянській ідеї. Від українців ввійшов до першого Виділу Козак і я. На чеській техніці кожного тижня відбувались сходини, де читано твори письменників поодиноких славянських народів. На жаль, крім виділових, ніхто на ті сходини не приходив. Майже те саме було і з мовними курсами, що-тижня. Відбувалися також виклади з історії поодиноких славянських народів.

На виклад з історії України прийшли громадно російські студенти і дійшло до дуже гострої виміни думок. В обороні нашій станули деякі чехи, болгари та один серб. До таких самих „боїв" доходило теж між сербами і болгарами з приводу Македонії.

Славянська Секція давала також вечірки, були виведені народні пісні і танці ріжних славянських народів. На таких вечірках бувало досить чеської інтеліґенції. Щотижня уряджувала прогульки поза Брно.

Колиж дійшли вістки про голод в С.С.С.Р., а головно на Україні, тоді на пропозицію українського делеґата, — Славянська Секція пере

бирає на себе обовязок збирати між студентами грошеву допомогу для голодних. Розіслано відозви до всіх студентських Громад як також до ректоратів з покликом допомоги для голодних в СССР. Відгукнулися всі акад. Громади, як також багато університетських професорів.

Від початку 1923 року культурна праця Славянської Секції підупадає з причини малого заінкавлення студентів. Ті, що Славянську Секцію заложили, здебільша виїхали із Брна, покінчивши студії. Дальша доля Славянської Секції мені невідома. Загально сказавши, програма Славянської Секції найшла малий відгомін серед тодішнього славянського студентства.

Д-р Микола Янів.

(Докінчення буде).

З польської преси.

Ті, що приносять честь українській нації.

П. Янина Будковська помістила у „Курієрі Віленьск-ому" з 20. ц. м. статтю п. н. „Українці в університеті Степана Баторія". Авторка мусіла довго і близько обсервувати наше студентство, бо виявляє рідке у польському громадянові глибоке знання української ментальности, змагань, умовин. —

„Є їх коло 40, студіюють по ріжних факультетах; майже всі зорганізовані в „Союзі Українського Студентства". Українці, яких не приймають у львівський університет, утомлені напруженням національних антагонізмів, тішаться у Вильні атмосферою спокою. Тут набирають сил для завдань, які їх чекають.

Нечисленні слабші характери ломляться, всякають в окруження, бояться повороту до краю, бо не почуваються на силах мішатись в національну і партійну боротьбу. Вони акліматизуються і стають філістрами.

Але більшість цих студентів це кадри майбутніх борців за незалежність України, це майбутні керманичі національного руху. Молодий українець у Вильні *ходить рівно на виклади, тримається здалека від політичного життя студентів*, але вертаючись на вакації до рідного села чи містечка, із запалом береться до культурної і політичної роботи. Студент на українському селі це неабиякий авторитет. Праці тут немало. Й український студент в спеку чи слоту, возом чи пішкою або ровером їде, чи йде з села до села, скликає збори, дає відчити, роздає пропаґандову літературу.

Українська суспільність робить сильну моральну пресію на студентство; хто усувається від громадянської праці, дістає пятно галапаса-карієровича, його викидають поза рямці суспільности.

З початком шкільного року ці студенти знову вертаються до Вильна, живуть відкромлено від поляків, чужі і далекі, але пильно обсервують польське життя. Українці *радо стрічаються з білорусинами й литовцями*, зрештою чують культурну вищість над ними.

Коли українців впровадять до польського дому, вони зразу зберігають резерву, але коли поляки приймають їх сердечно, вони легко освоюються, і стають приязні та щирі.

Це молоде покоління українців дбає про форму і культурність. Стара раса легковажить товариські форми, та українські студенти у Вильні заховуються достойно, знаючи, що після їхньої поведінки будуть тут оцінювати цілу націю.

Українці у Вильні це запеклі вороги комунізму. Людина, яка зраджує свій нарід не викликує в них довіря, вони нею погорджують.

Ці українці імпонують широкою очитаністю і поважним розумінням політичних справ, добре оцінюють внутрішню ситуацію в Польщі. Вони мріють про війну, в якій можуть здобути все, а до стрічення не мають нічого.

Очима, що палають вогнем запалу вдивляються в ясний образ майбутньої вільної України, сфедерованої з Польщею (?), яка разом з цією останньою становитиме непоборну силу в Середній Европі.

Молодий український націоналізм — це сильний, здоровий рух, якого не можна легковажити".

Сумніваємося, чи шан. авторка справді стрінулася між нашими студентами з якимись федералістичними ідеями — зрештою мусимо признати, що образ, який вона начеркнула, вірний. Стаття п. Будковської заслуговує на те, щоб її уважно прочитали всі українці, що студіюють на чужині.

До всіх, що перебувають тепер на вакаціях: Нехай Ваш побут зазначиться корисним ділом! Де ще нема рідношкільної орґанізації, там заложіть діяльний кружок „Рідної Школи", де він є, але несправний — там його оживіть!

Еспанський червоний уряд просить

ПОМОЧІ У ФРАНЦУСЬКОГО?

ПАРИЖ, 22. 7. ПАТ. Як подає „Журналь" до Парижа причалило вчора двох еспанських летунів з дипльоматичними пашпортами, які сейчас пішли до есп. амбасадора. **Ходить чутка, що вони в імені свого уряду мають просити, щоб Франція помогла здавити повстання.** В колах есп. амбасади цю поголоску заперечують і заявляють, що йде про закупно літаків.

ПОВСТАНЦІ МАШЕРУЮТЬ НА МАДРИД.

ЛЬОНДОН, 22. 7. Райтер. Дві повстанчі армії машерують на Мадрид: одна з Пампелюни, друга з Альжесірасу і Кадізу. Повстанці занняли деякі міста на півночі, — на півдні положення неясне. Зі 45-ох есп. провінцій повстанці мають ли частинно 10: Валлядолід, Сараґоса, Наварра, Толедо, Гуеска, Вітторія, Бурґос, Сеговія, Кордова і Севіля.

БОЇ В САН СЕБАСТІЯН

ПАРИЖ, 22. 7. ПАТ. Як подають з Анде **на вулицях Сан Себастіяну йдуть завзяті бої.** Вчора над вечір повстанчі літаки розкинули над містом летючки, взиваючи до боротьби з урядом.

Французьку жандармерію над кордоном скріплено, щоб була в силі розброювати еспанські частини, які будуть переходити кордон.

ПОВСТАНЦІ ЗАВОЛОДІЛИ ҐАЛІСІЄЮ.

ЛІССАБОНА, 22. 7. Райтер. Пров. Ґалісія находиться в руках повстанців.

МАДРИД, 22. 7. ПАТ. В 7. год. рано міністерство внутр. справ видало комунікат, у якому заявляє, що повстанці дізнали невдачі у цілому краю, — тримаються лише в Сараґосі, Валлядолід і Севіллі, де воюють з урядовими військами. Уряд. міліція обсадила нині шлях з Толедо до Мадриду. (У цьому комунікаті уряд признається, що втратив Сараґосу, — недавно це заперечував).

ГІБРАЛЬТАР, 22. 7. ПАТ. 3 урядові кораблі причалили до Ґібральтару; під вечір будуть бомбардувати Альжесірас. — Під ослоною вогня з двох кружляків уряд. війська заняли місто Альмерію.

БРИТІЙСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ НА ЕСПАНСЬКИХ ВОДАХ.

ЛЬОНДОН, 22. 7. ПАТ. Як повідомляє британська адміраліція, один брит. кружляк затримався у Пальмі (на острові Майорці); до Барселони пливуть 2 кружляки і 3 контрторпедовці. В Аліканте і Альмерії є по одному контрторпедовцеві, у Валенсії один корабель.

В. ПОТАПКА.

УТЕЧА.

Твердиню Fort l' Etoile врятували ми допомогою, що наспіла в останній хвилині. З цілої давної залоги залишилось тільки 68 чоловіка. І тому по відпочинку дістали ми приказ від старого полковника Песіера переселитися до Ель Раділь, малого сільця, де тубильці вже давно переконалися про силу й перевагу французької республіки. —

По пятиденнім поході осягнули ми призначене місце, де очікувала нас немила несподіванка. Аби доказати, що за нас не забули, прислала команда приказ, щоб ми підчас двомісячної відпустки збудували дорогу, яка влекшувала би сполуку з віддаленими твердинями, а в разі потреби, щоб помічні відділи могли в пору прибути.

Наш відділ розбили й перетеребили; тому доповнили його людьми з інших відділів. Поміж ними було також кількох чехів, а з тих тільки пятьох надавалося до виконання давно намíреного пляну — втечі.

Спільна думка злучила нас тісніше і ми стали засоблюватися в їжу й напиток, бо наша ціль — море, віддалена була від нас на 320 кільометрів.

До втечі потреба багато річей, а з них найголовніші: гроші, знання мови і напряму дороги, цивільне вбрання, їжа та відвага. Про все подбали ми, крім цивільного вбрання, а в одностроях чужинецької французької леґії годі було пройти непомітно.

Військовий однострій сховали ми під „бурнус" (арабський плащ) і при першій повні місяця, по вечері, вирушили ми в дорогу до нової цілі, щоб вернутись до життя. Було нас тільки чотирьох, бо двох залишилося в леґіонах зі страху перед строгою карою, на випадок, якби нас переловили.

Нас чотирьох: Тонда Зоблозділь з Брна, Коцоврек з Часлава, жид Маєр з Устя над Лабою і я — перейшли першої ночі добрих пятьдесять кільометрів. Покріпилися нашими скромними запасами і лягли на відпочинок, бо дальше йти можна було аж уночі.

Сім годин по страшній горячій парні всемогутнього тропічного сонця... Гальо! Товариші! Вставати, йдемо далі! Коцоврек зник; видко вернувся і певно зрадить напрям нашої дороги! Порадились ми, що змінимо напрям дороги, хоч би мали наложити 80 км., а все ж краще, ніж вертатися у кігті новітнього невільництва, яким уважаю на підставі власного досвіду французькі чужинецькі леґіони.

Друга ніч. Цю ніч перейшли ми більшу віддаль, як попередньої. Над ранком знов лягли ми на заслужений відпочинок. При помочі знайденого верблюжого сухого калу розложили вогник та пригріваємо консерви.

Нараз відділ кінних спагіїв наскочив за нами і почав нас обстрілювати з крісів. Одна кулька перейшла мені через рамя. Перейшла тільки мясом, на щастя — небезпеки не було.

Приближалися до нас, і я, не чекаючи на масакру, стягнув одного їздця з коня, сам вискочив в сідло і став утікати. Чую, що за мною мчиться другий їздець, оглядаюсь — а наш Маєр зробив те саме, що і я. Цілий день гнались ми навскоки до гір Джебель Мавріт, що синів у далечині, а за яким було вже море, наше спасення.

Коні по скалах не мали сили йти, знесилились і попасти не було де. Скоротили ми їх муки, трьома кулями револьверовими. Щойно смерком осягнули ми висоту 700 метрів — і там підготовились до нічлігу. Тут були ми безпечні — і хотіли лишитися на місці цілу ніч і день, щоб добре скріплені прийти до портового містечка „Трьох марабутів".

Маєрові докучав шлунок. Кепське мясо і лиха вода спричинили недугу. Сердега терпів, плакав, а я не був усилі йому помогти, хоч ціль була віддалена лише на 30 км.

Ранком збудило мене гостре печення на цілому тілі: це великі муравлі жалили немилосердно. Я розглянувся за товаришем, побачив його пару кроків далі: лежав — мертвий. Ця ніч була для нього остання, але була ліпша, ніж поворот до леґії, де його очікувала не менше соромна смерть.

Його тіло прикрив я тяжкими каменями, щоб гієни не порозносили його по пустині, забрав у нього все те, що могло мені стати в пригоді — і вже тільки сам один вибрався в дальшу дорогу — останній етап.

Над вечором прибув я до пристані, де за містя стояв югославянський корабель „Оребіт" — власність пана Йовановіча, який, довідавшися про все, чому річ сказав, що допоможе мені виконати план утечі, і погостив мене щиро. Два дні спав я і скривався між скринями із крамом, а щойно, коли корабель почав плисти, став я свобідно ходити по кораблі. Моряки подивляли моє щастя, бо знали, що втекти з чужинецького леґіону вдається хіба одному на тисячу. У Греції подбав я в чеському консуляті за папери, потрібні до повороту в Чехословаччину.

Тепер я вже в Брні, а завдяки помочі редакції „Розквету" матиму змогу дістатися домів з Праги. —

Французька чужинецька леґія основана ще в році 1829. За нею тужить ще й тепер багато молодців, надіючись пригод у боротьбі із львами та тиграми, багато з них іде туди невдоволені своєю долею або із звихненою карієрою. Між теорією і практикою є велика ріжниця, помимо хочби те, що Африка не є Европа. Чужинецька леґія — це пекло на землі, повне небезпек пустої Африки або просякнутої пошесними недугами Азії. Убивча дисципліна, нестерпна туга самоти та безнадійности посеред розпаленого моря піску в Африці, або у бездонних багнах Тонкіну чи Камбоджі в Азії. Виснажливі марші, важкі бої, жахливі, очайдушні пригоди! Це не закривається геройством або добровільною пятилітньою службою у новітній неволі!

Із чеського тижневика „Розквет"

переклав *О. Б.*

Італійська армія в Абісинії відступає.

ХАРТУМ, 22. 7. ПАТ. Війська ген. Джельозо, посуваючися до Амебо, мусіли звести багато боїв з великими партизантськими відділами. У висліді них невдатних операцій італійці відступили до Мега. Більшість населення займає вичікуюче становище, ховаючи свої стада і майно.

На викуп решти паїв „Українського Городу".

VIII. виказ:

Зложили в Центробанку:

Робітники фабрики мила Центросоюзу у Львові, зол. 34.— і кличуть: робітників Маслосоюзу, Луни, Дендри й Елеганту.

Інж. Плятон Цісар, староста Союзу Українського Сокільства за кордоном, зол. 10.— і кличе: членів Союзу та гнізд Українського Сокільства за кордоном і його прихильників.

Захар Рудик, нач. бухг. в ЦС. у Львові, зол. 10.— і кличе: інж. Івана Олексюка в Тернополі й інж. Ілька Семенчука у Станиславові.

Д-р Тарас Білинський, Збараж, зол. 10.— і кличе: д-ра Олександра Білинського в Ходорові, м-ра Ростислава Білинського в Збаражі й Омеляна Білинського в Збаражі.

о. мітрат Олекса Базюк, Львів, зол. 5— і кличе: на таку саму квоту: о. кан. Івана Каратницького, пар. в Добрянах к/Стрия, о. кан. Василя Дубицького, пар. в Любінцях, о. кан. Андрія Дубицького, пар. в Лавочнім, о. Теодора Базюка, пар. в Марківцях к/Станисл., о. Миколу Коса, пар. в Сівці Войнилівській, а на подвійну квоту ним жертвованої: о. Миколу Дубицького, пар. в Розгірчі, о. Юрка Дубицького, ректора в Липиці Долішній, о. Ілю Яковського, пар. в Синечолі й о. Осипа Вацівського, завід. в Крушельниці.

Д-р Лев Чаплинський, Львів, зол. 5—.

Інж. Гуран Кость, зол. 5.— та **інж. Ольховий Іларій**, зол. 5.— і кличуть: усіх ревізорів РСУК.

Антін Поморянський, Чортків, зол. 4.— і кличе: Романа Петришького, Василя Пенцака і Романа Бриковича, директорів ПСК Копичинці та Олексу Коса, дир. ОСУК Чортків.

Інж. Мілянич, Львів, зол. 3.—.

Мальвіна Матейкова, зол. 2.— і кличе: Антоніну Напасову, Львів, Марію Ростковичеву, Львів, Марію Комарницьку в Городенці і Юлію Рудницьку у Львові.

М-р Б. Галайчук, зол. 2.— і кличе: м-ра Т. Кухара й інж. Б. Думина.

Мотря Кіщера, зол. 2.— і кличе: дівчата з Бібрки.

Дмитро Жук, Павлова, пов. Ярослав, зол. 2.— і кличе: Марійку Кичурівну, Перемишль, о. Івана Кебуза, Майлан Сін. і Теодора Шкільника в Добрій к/Сіняви.

Зложили в С.-Б.:

Д-р Осип Назарук, зол. 10.—.

Кр. Кооп. „Самопоміч", Сороки Львівські, зол. 7.90.

З огляду на те, що решта паїв мусить бути негайно викуплена, просимо поспішитись у вплачуванні добровільних жертв, як також у негайному переказуванні квот, на які поодинокі особи чи установи викликані, бо в цей спосіб заощадимо собі гроші і часу на часті й зайві пригадки. Підтримуйте нашу збіркову акцію! Зробіть її живіщою! Нехай не бракне нікого у списку жертводавців. Цеж на останній зрив!

Всі гроші і кореспонденцію просимо спрямовувати на адресу: „Центробанк", Львів, Третього Мая 15, з дописком: На Український Город. Конто чекове ПКО 143.467.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Турецький уряд обсадив смугу чорноморських проливів одним військовим корпусом та почав будувати укріплення. У Чанак-Кале задумує построїти найбільшу тур. радіостацію.

У Палестині як жидівські так і арабські організації заперечують поголоску про угоду, на основі якої малиб стримати жид. імміграцію до часу, аж приїде королівська комісія.

У британській палаті громад відбудеться в понеділок велика дебата над закордонною політикою.

Гурт бельгійських вояків демонстрував у неділю проти продовження військової служби; дійшло до сутички з жандармерією.

Італійський віцекороль Абісинії помилував 66-ох абісинців, яким грозила смерть за те, що не віддали зброї.

В Китаю опозиція південних провінцій зовсім заломана. Провідники пров. Кванґсі піддалися і просять лише автономії для провінції.

Англійські гірники на конгресі ухвалили 1,283.000 голосів проти 238.000 внесок, щоб партія праці получилася з комуністичною.

У Франції страйк перекидається на рільництво — вже обняв 12 департаментів.

—xxxxxxxx—

НОВИНКИ.

— **Найкращі лиси, пелеринки виконує і поручає Ю. Глушевський, пл. Капітульна 3. Тел. 254-46.** Приймає футра на переховання літом. 10—?

— **Машини до писання і до шиття всяких систем** і прибори до них, по найдешевших цінах, прецизійна направа машин всяких систем поручає **Юліян Ломага — Львів, ул. Валова 11.** Одинока українська фірма в тій ділянці. Наука писання на машинах. 58-115

— **Гість з Буковини в Редакції „Діла".** Нашу Редакцію відвідав сьогодні п. Олександер Турушанко, молодий український журналіст з Буковини, що вибрався на колесі на берлінську Олімпіяду.

— **Вечір декламації в Черчі.** У пятницю 24-го ц. м. дає Л. Кривіцька свій вечір мельодекламації у купелевому заведенні Черчі; у програмі теж актуальні куплети. Такий вечір буде приємною розвагою для місцевих гостей та довколичної інтеліґенції.

— **Гостра стріляниина** відбудеться на військовій стрільниці на Замарстинові в днях: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 17, 19, 20, 22, 24, 26, 27, 29 і 31 серпня ц. р. Небезпечна смуга буде окружена стійками.

— **Неуцтво чи шовінізм?** В числі 19. журналу „Ас", що видає його концерн „Курер" у Кракові появилася стаття про вітражі. У статті вичислено польських мистців, що виконували свої праці в краківськім вітражовім заведенні. Як польського мистця зараховує автор статті також нашого відомого мистця бл. п. Петра Холодного, якого називає „Хлодним". Думаємо, що як хтось береться писати про мистецтво, то повинен би бодай знати призвіща і національність мистців про яких пише.

— **Ще один податок** хоче ввести міністерство скарбу у Варшаві. Воно хоче видати розпорядок, що головні льокатори будуть обовязані викуплювати промислове свідоцтво, якщо схочуть винаймати кімнати. Подобає це на жарт.

— **Новий правопис** уводить польське міністерство освіти в польській мові. Він обовязує від 1-го вересня ц. р. та приймає ті зміни, що їх ухвалила Польська Академія Наук. Новий правопис вводитимуть поступнево. Старі книжки в школах залишаться ще якийсь час.

— **„Домек людови" будують** у Кориицях над Збручем, скалатського повіту. Перед кількома днями при участи урядових чинників зі Скалата посвятили угольний камінь.

— **Новий „косцюлек".** У Комарниках коло Турки над Стриєм посвятили вугольний камінь під будову римо-католицького костела.

— **Нарешті дощ!** Так говорили у вівторок увечір львовяни дивлячись на очікуваний дощ, що дві години лив як з цебра. Воздух прочистився, стало лекше дихати, але не на довго, бо вже в середу з рана почалася знов спека.

— **Кому вірити?** „Дзеннік Народови" з вівтірка помістив відомість, що соціялістична боївка напала на кольпортерів ендецьких часописів і зчинила вуличну бійку. При цьому ранено б. посла Дібуа, що особисто кермував нападом. Інакше насвітлює знов цей факт „Русское Слово" в ч. 168. Воно подає, що вечором група кольпортерів напала на б. посла Дібуа, якого поранили ножами.

— **Страйк у фабриці дріжджей.** У фабриці дріжджей в Лисеничах під Львовом, робітники проголосили окупаційний страйк. До цього страйку, що ним кермує З.З.З. приступило 70 осіб. Підложжя страйкової акції чисто економічне. Робітники домагаються відкликання редукції платень переведеної в квітні ц. р. і жадають 15 проц. підвишки заробітку.

— **Оригінальний „філятеліст".** В Калуші арештували Гершка Розенфельда за те, що наразив на шкоду державний скарб. На листах, що писав їх закордон, Розенфельд натирав значки милом, щоб їх не чіплялася поштова печатка. Ці значки казав собі присилати назад і уживав їх удруге.

— **Грім запалив нафтовий шиб.** У Биткові вдарив грім у нафтовий шиб фірми „Полянка". Шиб згорів за кількананцять хвилин.

— **З любови — долотом у серце.** У Трибухівцях під Бучачем убив Гриць Дячишин Анну Невестюк. Він пробив її кілька разів тесльським долотом. Тяжко ранену Невестюківну перевезли до шпиталю, де вона в муках померла. Вбивник сам зголосився на поліцію.

— **Таємне самогубство.** Комісаріят пограничної сторожі затримав на чехословацькім кордоні 23-літнього Теодора Бабієва, що переходив нелегально кордон і віддав до вязниці в Ворохті. Затриманий Бабіїв повісився на поясі у вязниці, не лишаючи ніякої записки. Поліція веде слідство.

— **Вбивство за 4 метри сукна.** В Устериках, Косівського повіту невідомі бандити напали на дім удови Марії Яцковської, вбили 22-літнього сина з револьверу, потім забрали 4 метри сукна і втікли.

— **Велика пожежа на Холмщині.** В понеділок уночі в селі Вереще Велике, повіт Холм, спалахнула пожежа в госп. забудуваннях Т. Бабінчука. Вогонь перекинувся на сусідні будинки. Згоріло назагал 66 мешкальних домів разом з госп. забудуваннями та з живим і мертвим інвентарем. Шкода є дуже велика й сягає 300.000 зол. Причина пожежі не є ще устійнена.

— **Домовини з Волині для англійців.** Не всім відомо, що англійці признають лише домовини з дощок, що не мають суків. Це використав тартак у Смизі на Волині і витинає дошки без суків, щоб висилати їх до Англії; там роблять з них домовини. Таким чином бодай по смерти мають англійці „тісний" контакт з українськими землями.

— **Шкарлятина в Варшаві.** У Варшаві ствердили багато випадків шкарлятини. Скількість занедужань раптово збільшується та імовірно влада мусітиме вжити якихось спеціяльних засобів предосторожности. Рівночасно з появою овочів, трапляється багато випадків занедужань на черевний тиф. Перестерігаємо наших читачів, що овочі треба обовязково мити перед їдженням, щоб не наразити себе на недугу.

— **Варшавські комуністи під ключем.** Варшавська поліція перевела масові ревізії серед комуністичних кол. При ревізії найдено багатий матеріял як комуністичні летючки, брошури, рукописи, тощо. Задержано 50 осіб, між ними багато комуністів, за якими поліція віддавна шукала.

— **Не мав на похорон** своеї своячки мешканець Вильна Латушенко і тримав трупа в хаті. Слідство устійнило, що своячка Латушенка 70-літня Клековичева померла природною смертю, але не було за що її поховати, бо обоє жили в крайній нужді. Трупа, що почав уже розкладатися поховали на кошт міста.

— **Страхітливий спомин.** В Совітах роблять поминки з приводу 10-ліття смерти червоного ката найбільшого чекіста Фелікса Дзержинського. Большевицькі часописи містять статті повні похвал і зазначують, що Дзержинський працював для оборони гуманізму і людських вольностей перед „експльоататорами і драпіжниками". „Правда" пише, що колиб жив Дзержинський, то показав би які великі сили були в ньому, бо турбота про людину — це не фраза ані накликування до доброти, але це заклик до великої праці, великих плянів і великих чинів. Одне можемо на це сказати: добре, що Дзержинський не живе і шкода, що до нього не приклали зараз у першому році тих гуманних засад, яких він уживав: себто не поставили його „под стенку".

— **За образу Гітлера і Ґерінга** засудили в Німеччині дві особи з Кайзерлявтен на 10 місяців вязниці. Також у Людвіґсгафен покарали кілька осіб вязницею від 4 до 10 місяців за образливі вислови проти німецьких достойників.

— **Між небом і землею.** Чотирьох туристів засипала в Альпах лявіна. Відділ, що його вислали на рятунок найшов їх під верхом Айґер. Вони зависли на лявві і тільки один з них дає знаки життя. Покищо відділ не міг дістатися ближче, щоби рятувати нещасні жертви туристики.

— **Консервативний Китай.** Міністер народнього виховання в Китаю заборонив уживати вічні пера при іспитах у середніх школах. Перо-пензель уживаємо від віків, говорить китайський міністер, і це нам повинно вистарчити.

— **Подружню клініку** заложила в Ню Йорку п. Конвалі, що є головою жіночих клюбів. Як відомо Америка побила рекорд у скількости розводів. Пані Конвалі отворила спеціяльне бюро, якого завданням є годити розсварені подружжя. Кажуть, що за 2 роки вдалося цій клініці „зліпити" назад поверх три тисячі розведених подруж.

ДИВОГЛЯДИ.

ЩО ЩЕ НЕДАВНО БУЛО ЗАБОРОНЕНЕ.

Щораз то нові заборони, які видають усякі уряди для своїх громадян, всякі дивоглядні обмеження та закази, пригадують одному паризькому журналістові, як то було давніше. Коли нині пємо каву із свіжими булочками, не повірили би ми, що колись кава та свіжі булочки були — заборонені. Т. зв. „молочний хліб" відкрила кухарка Маргарети Медічі, жінки Генриха IV. У році 1603. сам парлямент мусів занятись винаходом кухарки і рядити над розслідом білого хліба. Покликали знавців і знавці рішили, що білий хліб шкідливий для здоровля. Хліб заборонили. І з кавою було не інакше. Ляндґраф Гессенський видав у справі кави едикт, де стояло чорне на білім, що „кава задовольняє язик, але воно не тільки не продовжує життя, а то скорочує". Хто пив каву, платив кару 10 талярів, або сидів 14 днів в арешті. Едикт з 1781. р. іще підвищив цю кару. У XVI. віці забороняли суворо курити тютюн. Називали його „сухим" або „табаковим" пянством. У Ганновері за куріння діставали громадяни вязницю на хлібі і воді або й сиділи три місяці у твердині. Хто повідомив поліцію про курця, діставав 25 талярів нагороди, з тим, що імя доносчика залишалось у тайні. Ще в першій половині минулого віку не вільно було в Ганновері та Гамбурзі курити на свіжому повітрі; в Ганновері тому, що боялись пожежі, а в Гамбурзі тому, що „дим з тютюну занечищує прохід для дам". Згодом гамбурська влада заборонила курити на вулицях папіроски, дозволяючи на люльки. Пруський король Фридрих І. окремим едиктом заборонив носити мягкі нічні капці тому, що „від того терплять шевці, які тратять шматок хліба". Хто носив капці, попадав до вязниці, де накладали йому на шию ланцюг, а громада платила за такого одного тихоцапа 200 дукатів гривни до рекрутської каси. Коли в 1772. р. пруський міністр Цедліц хотів увести до народніх шкіл ґеоґрафію, то цьому спротивилась воєнна влада тому, що знання ґеоґрафії може спричинитись до збільшення дезертирства в армії. Не інакше було і з предметом писання в народніх школах. Підносились голоси, що коли всі навчаться писати, тоді урядовці не зможуть дати собі ради із скаргами, які напливатимуть до урядів, а дівчата будуть писати любовні листи. Оце остане побоювання справдилось тільки частинно.

ЛЮДИ З ТРЬОМА ДУШАМИ.

У 1934. р. станула перед судом у Шікаґо молода вчителька Йоанна Ґрей. Її провини були списані на 100 сторінках: крадежі, фальшування векслів тощо. Вона проводила теж ватагою ґанґстерів. Психіятри та поліція ствердили, що Ґрей вела потрійне життя. У школі була вона взірцева, гуманна вчителька, її товаришки ствердили, що вона мала добрі манери, добре серце і помагала, кому треба. Від неї довідались вони, що вона багата вдова. Згодом звернули знайомі увагу, що вона перебуває у підозрілому товаристві. Ґрей робила дорогі дарунки своїм приятелям. Виявилося, що ці дарунки — крадені. Від вечора до ранку ніхто не бачив її дома; цей час проводила вона у спелюнках із бандитами, де знали її як паню Форстер і не знали нічого, про її денну працю. Психіятри ствердили, що Ґрей неосудна, бо вона терпить на потрійне роздвоєння душі. Як учителька вона не знала нічого про вчинки, яких доконує як бандит. Її віддали до санаторії нервових недуг.

Подібне явище ствердили лікарі на прикладі одного молодого хлопця, сина емігранта, що змалку проявив незвичайний математичний талант. Після якоїсь недуги той талант майже щез і хлопчина не вмів виконувати звичайних рахункових вправ, зате проявляв незвичайний музичний хист. Після музики кинувся він до вивчання чужих мов і нагадував ґеніяльних поліґльотів. Хлопчина вмер у 12. р. життя і забрав із собою в могилу таємницю своєї потрійної душі.

Нові книжки й журнали.

М. Мочульський: ОПАЛЕВА МРЯКА. Львів 1936. В-во „Ізмараґд". Стор. 126. ф. 16°.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Мол. Театр. „Заграва" під арт. пров. В. Блавацького.

Заліщики.
23. VII. „Голгота".
24. VII. „Маріюс".
25. VII. Святе полуня".
26. VII. „Дума про Нечая".

Великий Театр:

Нечинний.

Театр Ріжнородностей:

Четвер, 23. VII. год. 8. веч. Аб. 22. „Малощо не пошлюбна ніч".

Пятниця, 24. VII. год. 8. веч. „Малощо не пошлюбна ніч".

Субота, 25. VII. год. 8. веч. „Малощо не пошлюбна ніч".

Неділя, 26. VII. год. 8. веч. „Малощо не пошлюбна ніч".

Кіна.

АПОЛЬО: „Княжна Чардаша" з Мартою Еґерт.
АТЛЯНТИК: „Американські авантюри".
ВАНДА: 1) „Маркіза Йоріссака", 2) „Пані з Чорного Клюбу".
ҐРАЖИНА: „Остання стійка" і „Що чоловік робить в ночі".
КАСІНО: „Багряний цвіт".
КОПЕРНИК: „Чарівниця", „Золота дівчина" та Боксерський метч".
МАРУСЕНЬКА: „Четверта заповідь"
МІРАЖ: „Любовні маневри".
МУЗА нечинне.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: „Самохід ч. 99".
ПАН: 1) „Віденські ночі", 2) „Фліп і Флап".
РАЙ: „Шалений поручник" і музична комедія.
СВІТ: „День великої пригоди".
СТИЛЕВЕ: „Витра" і ревія
ТОН: „Королівська любовниця" і „Бюро пропавших людей".
УТІХА: „Відважний ковбой" і ревія"
ХИМЕРА: „Людина зі стома масками"

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5.)

„Берлін".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 23. липня 1936.

Відень (506,8) 17.25 Концерт солістів, 19.00 Пісні й арії, 20.00 Піґмаліон — комедія Шова, 22.10 Концерт, **Братислава** (298,8) 18.10 Ресітал фортеп., **Кошиці** (259,1) 23.00 Танкова музика, **Прага** (470,2) 12.35 Сальонова музика, 16.10 Популярний концерт, 22.20 Сальонова музика, **Париж** (1648) 19.00 Спів, 20.00 Пісні, 21.15 Симфонія ч. 7 Бетовена, 22.30 Концерт, 23.30 Легка музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 16.10 Пополуднева музика, 20.10 Веселий концерт, 23.00 Танкова музика, **Букарешт** (864,5) 17.00 Національна музика, 19.20 Віолінч. ресітал, 20.10 Сальонова музика, 21.45 Пісні Штравса, **Будапешт** (549,5) 17.00 Джезова музика, 22.00 Циганська музика, **Міляно** (368,6) 22.15 Танкова музика, **Рим** (420,8) 20.45 Вечір опер.

Пятниця, 24. липня 1936.

Відень (506,8) 19.30 Вечірній концерт, 21.00 Шубертівський концерт, 22.10 „Ернані" опера, **Кошиці** (259,1) 23.00 Танкова музика, **Прага** (470,2) Сальонова музика, 19.20 Словацькі нар. пісні, **Париж** (1648) 17.30, 20.45 Концерт, **Мадрид** (274) 14.00, 18.00 Легка музика, 15.00, 21.15 Концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 12.00, 16.00 Музика, 20.10 Великий веселий вечір, **Букарешт** (364,5) 17.15 Сальонова музика, 20.15 „Дон Пасквале" — комічна опера, **Будапешт** (549.5) 17.00 Сальонова музика, 20.00 Концерт будапештенської орхестри, 23.00 Циганська музика, **Міляно** (368,6) 21.15 Скрип. ресітал, **Рим** (420,8) 20.40 Оперетка.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 23. липня 1936.

6.30, 7.40 Раншня авдиція, 7.35 Трохи інформацій, 11.57 Сиґнал часу, 12.55 VIII-ма рапсодія Ліста — з гр. пл., 13.05 Полудневий деник, 14.30 Музична вязанка — з ґр. пл., 15.30 Господарські вісти 15.45 „Скарб у комині", 16.00 Популярний концерт, 16.45 „Устрій нових держав і проблема національної оборони — Совітська Росія", 17.00 Концерт легкої музики, 17.50 Найгірша пригода — гутірка, 18.00 Сільська рерум, 18.05 Нічю в городі Перемислава, 18.15 Вийнятки з оперетки „Квіт з Гаваю", 18.25 Літературні хвилини, 18.40 Рекламовий концерт, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00, Сільські задщипинки, 19.40 Форт. ресітал, 20.10 Візія бабуні, 20.45 Вечірній деник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Наші пісні, 21.30 Форт. квінтет, 22.00 Спортові вісти, 22.15 Танкова музика.

Пятниця, 24. липня 1936.

6.30, 7.40 Раншня авдиція, 7.35 Трохи інформацій, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Два скрипаки, 12.55 Туристичний інформатор, 13.00 Полудневий деник, 14.30 Легка музика, 15.30 Господарські вісти, 15.45 Розмова з недужими, 16.00 Камеральна орхестра, 16.45 Відчит, 17.00 Спів, 17.30 Співочі козирі з ґр. пл., 17.50 Спортова порадня, 18.00 Прогулька на Парашку, 18.10 Модні пісні, 18.25 Програмова скринька, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Рекламовий концерт, 18.45 Загальнопольська гутірка, 18.50 Бюро студій розмовляє зі слухачами, 15.00 Великий концерт, 20.50 Вечірній деник, 21.00 Актуальна гутірка, 21.05 Настроєва музика, 22.10 Спортові вісти, 22.25 „Напростець через аполінські гаї — діяльог"

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельги бельг. 89.48—89.05, Дол. американські 5.29.50, — 5.26.50, Дол. канадійські 5.28.50—5.25.50, Фльорени голяид. 360.72 — 359.00, Франки фр. 35.08 — 34.92, Франки шв. 173.34 — 172.50, Фунти анґл. 26.65 — 26.49, Ґульдени данціґські 100.20 — 99.80, Корони чеські 20.30—19.80, Корони данські 118.89, 118.05, Корони норв. 133.78—132.80, Кор шв. 137.28—136.60, Ліри італ. 35—33, Марки фінл. 11.76—11.60, Марки нім. 145 — 140, Пезети еспан. 63.00—61.00, Шил. австр. 99 — 98, Марки нім. срібні 152—147.

Акції.

Банк Польський 98, Лільпоп 12.25, Стараховичі 32—32.50.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 63, серії 75, 2. ет. 62, серії 74, 5 конв. 46, 6 дол. 57.50, 4 прем. дол. 47.50, 7 стаб. 45—48.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 20. липня ц. р. кооперативам платив за: дьоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. без опакування . . . . . . 2.25 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням 2.40 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням дає зачет . . . . 2.40 „
1 л. молока . . . . 0·13 „
1 к. яєць . . . . 2.55 „

Тенденція на масло сильна, на молоко і на яйця слаба.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 22. VII. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, дьоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Курята І. кл. щойно від 0.80 кг. вгору 1.20 „
Качки молоді, товсті І. кл. 1.10 „
Курки без остріг І. кл. 1.00 „

Ціни денні

Приймає птицю тільки першої кляси. Гірших сортів рішуче не приймає.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 „ одношпальтовий в тексті і новинках	„ 0·60
1 „ „ на першій сторінці	„ 0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„ 0·10
шукаючі праці	„ 0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол. 450—
„ „	1/2	„ 250—
„ „	1/4	„ 130—
„ „	1/8	„ 70—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.